

MODERNISERINGSDEPARTEMENTET
ARKIVKODE 650
17 MARS 2005
SAKSB.
SAKSNR 200404502-54

Oslo 16.03.05

Moderniseringsdepartementet
Postboks 8004 Dep
0030 Oslo

Høring – Forslag til forskrift etter konkurranseloven § 3 om unntak fra konkurranseloven for bokomsetning – bokavtalen

Norske Barne- og Ungdomsbokforfatteres høringssvar er vedlagt.

Med vennlig hilsen

Kari Sverdrup
Formann

Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere, Postboks 261 Sentrum, 0103 Oslo
Norwegian Writers for Children

Tel 22 47 85 70 Fax 22 42 53 58 - E-mail: formann@nbuforfattere.no - sekretariat@nbuforfattere.no
Kontoradresse: Rådhusgt. 7 - org nr. 971 439 580

Moderniseringsdepartementet
Postboks 8004 Dep
0030 Oslo

Deres referanse
200404502-/ANH

Oslo 13.03.05

Høring – Forslag til forskrift etter konkurranseloven § 3 om unntak fra konkurranseloven for bokomsetning – bokavtalen

Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere (NBU) vil i det følgende kommentere de punktene i forskriftsforslaget som antas å ha størst konsekvenser for barne- og ungdomsbokforfatterens økonomi og for lesernes tilgang på bøker for barn og ungdom.

NBUs kommentarer til forslaget punkt 3: Fast utsalgspris for bøker

Barne- og ungdomsbøker står i en særstilling på bokmarkedet, fordi det er voksne som først og fremst er kjøpere og formidlere av bøker til barn og unge. Erfaringsmessig er det få barn som finner frem til bøker på egenhånd, men de bøkene som blir etablert innen barnekulturen har lang salgs- og levetid og leses av mange.

Norske forlag markedsfører barne- og ungdomsbøker i begrenset grad, og et fåtall barnebøker anmeldes i norske aviser. Mange av de nye bøkene for barn og ungdom er derfor tilnærmet usynlige på bokmarkedet, og det kreves god formidling for at bøkene skal nå frem til kundene – og leserne.

Formidling av litteratur gjennom Den kulturelle skolesekken bidrar til at barne- og ungdomsbøkene når frem til store grupper grunnskoleelever. Dette øker interessen for nye bøker hos elevene, men med den allerede korte fastprisperioden på barne- og ungdomsbøker, skjer det ofte at de bøkene som blir formidlet allerede er ute av salg. Dette fører til at kunden ikke får kjøpt boka, og at forfatteren taper royaltyinntekter.

Bøker som slippes til fripris vil ikke være å finne på alle salgssteder, men kun i enkelte bokhandler / bokhandlerkjeder / andre salgssteder. Dette vil gjøre det vanskelig for kunden å finne fram til boka, og potensielle salg vil gå tapt.

Norske barne- og ungdomsbøker utgis pr i dag spredt over hele kalenderåret. Med en fastprisperiode på maksimum ni måneder, vil bøker som er utgitt i februar få fripris i november, like før julesalget.

Velger forlagene å utgi flest bøker i perioden mars – juni, vil de fleste bøkene i bokgruppe 3 – 5 beholde fastpris til over julesalget, men forfatterne har ingen garanti for at forlagene vil velge en slik utgivelsespolitikk. Forfatterne kan lett settes under press fra forlagene om en utgivelse av bøker tidlig i kalenderåret, og de vil dermed tape vesentlige royaltyinntekter hvis en maksimumsgrense for fastpris blir på bare ni måneder.

En maksimal fastprisperiode for bøker i gruppe 3 – 5 vil i praksis være bort i mot umulig for bokhandlere og andre selgere av bøker å gjennomføre. Det er også svært uklart hvilken dato som er utgivelsesdato for en bok (utsendelsesdato fra forlaget, ankomstdato hos bokhandel eller lanseringsdatoen for boka).

Hvis en kortere fastprisperiode innføres, vil antall billigbøker for barn og unge øke. Markedet for dette er allerede i vekst. Skal forfatterne sikres inntekter fra salget av billigbøker, må billigbøkene få en selvstendig fastprisperiode

Faste bokpriser er grunnlaget for forfatternes royalt. Det er derfor viktig for barne- og ungdomsbokforfatterne at bøkene har en så lang fastprisperiode som mulig. NBU ønsker en fastprisperiode på bøkene i utgivelsesåret og året etter utgivelsen. Dette for å sikre forfatternes muligheter til royaltinntekter, og at leserne skal ha mulighet til å kunne finne de nyere, norske barne- og ungdomsbøkene i salg.

NBUs kommentarer til forslaget punkt 10: Standardkontrakter om royaltysatser m.m.

Forfatternes eneste form for "lønnsavtale" er normalkontraktene som er forhandlet frem mellom forleggere og forfattere. Disse avtalene er i praksis å betrakte som våre tariffavtaler. Normalkontraktene sikrer forfatterne en minimumsinntekt.

Det er få barne- og ungdomsbokforfattere i Norge i dag, som kan leve kun av royaltinntekter. Uten den sikkerheten for en minimumsinntekt som normalkontraktene gir, vil det bli enda mer økonomisk usikkert for forfatterne å skrive på heltid. Mange flere forfattere vil se seg nødt til å ta lønnet arbeid i tillegg til skrivingen, og dermed få mindre tid til forfatteryrket. Dette vil føre til at mangfoldet og bredden i norsk litteratur for barn og unge vil bli dårligere.

Standardkontrakter er, som det også sies i høringsnotatet, utvilsomt effektiviserende både for forfattere og forlag..

En enkelt forfatter vil stille svakt i en forhandling med et etablert forlag, dersom forfatteren selv skal forhandle frem en kontrakt. Alternativet vil være å bruke en jurist eller agent, noe som vil føre til store økonomiske utlegg for forfatteren.

Tanken om at forfattere vil kunne konkurrere om høyere royalt og bedre kontrakter enn i den nåværende normalkontrakten er forlokkende, men vil høyst sannsynlig bare gjelde en håndfull barne- og ungdomsbokforfattere. Det store flertall av forfatterne vil høyst sannsynlig få tilbud om lav royaltprosent og lave opplag av bøkene.

Systemet med veiledende royalt ble praktisert i Norge fram til 1947, satsen var den gang satt til 20 %, eller bedre, for noen få bestselgende forfattere. Det store flertall forfattere fikk individuelle og lavere satser. Å vende tilbake til dette systemet vil sette forfatternes arbeidsvilkår tilbake til det stadiet det var for mer enn femti år siden.

NBU anser det som svært viktig at forfattere og forlag har anledning til å benytte standardkontrakter / normalkontrakter fordi dette vil være effektiviserende for

begge parter, og fordi det vil sikre forfatterne en minimumsinntekt. NBUs standpunkt er at barne- og ungdomsbokforfatterne må sikres en royaltysprosent tilsvarende dagens nivå, eller høyere.

Bokklubbene

NBU søkte i 2003 dispensasjon fra Konkurranseloven for våre avtaler med bokklubbene, og i 2004 dispensasjon for vår avtale med Det norske Samlagets barnebokklubb Blåmann. Konkurransetilsynet satte som vilkår at royaltysatsene skulle være veiledende. Vi anket begge sakene til Arbeids- og Administrasjonsdepartementet, men fikk avslag selv om Kultur- og Kirkedepartementet ga oss støtte i sine høringsuttalelser. Bokklubbene, og spesielt bokklubben for nynorske barnebøker, barnebokklubben Blåmann, er viktige kanaler for spredning av bøker til barn og unge. Ved å ta fra bokklubbene deres særvilkår, og dermed svekke klubbene ved å gi dem samme betingelser som alle de andre salgskanaler, mister publikum vesentlig tilgang på boktilbud.

NBUs standpunkt er at bokklubbavtalene bør ha faste royaltysatser.

Evaluering

Bokmarkedet står foran store forandringer, og det er nødvendig å evaluere hvilke virkninger disse endringene har for leserne og for forfatterne.

NBU ber om at det opprettes et offentlig litteraturutvalg der alle relevante parter er representert. Utvalget skal løpende vurdere utviklingen og rapportere de resultater som kommer fram. Utvalget skal komme med forslag til eventuelle endringer i avtaleverket.

Prøvetid

Dersom forslaget til forskrift vedtas slik det foreligger, mener NBU at forskriften bør ha en prøvetid med kontinuerlig evaluering av et utvalg der alle relevante parter er representert.